Број 134. У Новом Саду, у уторак 15. јуна 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.
Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

Позив на претплату.

Са 1. јулом 1904. ступа „Застава“ у трећу **овогодишњу четврт**. „Застава“ излази на 6 страна, **6 пута недељно**, а то је сваки дан осим понедељника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке. — На сваки начин ћемо имати пред очима народне интересе. У послу око издавања овога листа могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“, ако се постарају, да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ бројеве од петка, који такође на 6 страна излазе. Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна**.

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом

По решењу управе лист се ником **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 12 јуна 1904.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

„Јединствена православна црква Аустро-Угарске“

и

Босанско-херцеговачка српско-православна црква

I.

Римска пропаганда, преко својих верних бечких кругова, преко својих „апостолских“ владара Хапсбурговаца чини са православном црквом и земљама где влада скиптар хапсбуршки вековима свакојаке експерименте, само да скрха снагу православљу, а германски Хапсбурговци чинили су то тим радије, што су на тај начин уједно хтели да поткопају и Словенство.

То је чињено на северу према Русима, који су у монархији, на југу према Србима, ширећи унију, а где се тиме није могло успети, ту се ишло за тим, да се мешањем у верске ствари и потчињавањем свештенства, нарочито више јерархије и разним цепкањем црквених области, ослаби православна црква.

Зато је Аустрија час спајала неке православне области, час их одељивала, час стварала разне независне афтокефалне православне цркве, како је то кад њеним политичким циљевима и римској пропаганди годило и требало.

То је заветна политика аустријска, која је од увек у оковима језуита, тих носилаца римске пропаганде.

Сам цар Јосиф II. писао је 1770. г. државном секретару француског краља Људевита XV. Шоазему: „Немојте много рачунати на моју матер (Марију Терезију) јер је привржености том том друштву (Језуита), на жалост, у хапсбуршком дому постала наследном“.

Учени професор римокатоличког богословља на минхенском универзитету Хубер пак изрекао је у једном свом спису да: „данашња римска црква носи сва на себи печат језуитизма, сам језутизам није друго но исти папизам, доведен до крајњих граница“.

Још ћемо да наведемо речи чувеног римокатоличког богослова, др. А. Ерхарда, који пише: „Хабсбургшки је дом за више од шест вакова сматрао за једно од најсјајнијих и најславнијих дела својих, верну оданост католичкој цркви и енергичну одбрану католичке вере; и у земљама је својим утврђивао еминетно католички карактер сваки пут кад је сам по себи могао да одлучује,“ а на другом месту: „Цареви се показаше као верни синови цркве и и као стварни заштитници католичке цркве вере, како у својим наследним земљама, тако и преко граница тих земаља“.

Свима овим наводима потврђено и признато је са меродавних страна оно, што нам историја показује као заветну мисао бечке политике према православљу и тиме и према Словенству.

И када се све то зна, није чудно, што се у сваком чину те политике, којим хоће неку промену да уведе код православне цркве, тражи и налази нека задња мисао, којом се иде на штету православља.

А како је правац аустријске политике данас наперен на словенски југоисток у служби немачког „Drang nach Osten a“, то нам небројене чињенице и знаци показују поткопавање српско православне цркве, које се најјасније показало у раду римске пропаганде у Босни и Херцеговини, у тежњи Аустрије, да босанско-херцеговачку срп.-православну цркву отргне од Цариграда и присаједини карловачкој митрополији, која се налази у области хапсбуршке силе.

Те тежње до данас нису остварене, и после десетогодишње борбе српског православног народа у Босни и Херцеговини, сви су изгледи, да ће сада добити неко самоуправно црквено уређење, које ће остати у свези са цариградском патријаршијом.

Но да и поред тога неће аустријска политика мировати, о том је сваки уверен ко познаје њену прошлост и заветну мисао.

Без сумње тражи, ће и поред будућег самоуправног уређења да увуче босанско-херцеговачку цркву што више под своју силу и снагу.

Најновији гласови и знаци показују, да се у Бечу тражи за то згодна форма.

То нам показује рад буковинско-далматинског синода, који се састао био у Бечу 1. маја прошле, 1903. године и овогодишњи дуги боравак задарског епископа Милаша у Бечу и његово путовање у Ср. Карловце и Нови Сад.

Све је то неком тајанственошћу покривено, па ипак се са извесношћу може тврдити, да се ради на том, како би се босанско-херцеговачка православна црква могла увести у један оквир, који би њену

ПОЛИШТАК.

ЂАВО ВИДАР.

— Максим Горки. —

(Свршетак.)

— Па што онда, до ђавола оклевате? Упадне му у реч гост.

— За што?... Бојим се да ће операција бити мало опасна.

— О томе не може бити ни говора. Само је за оне опасна, који су каменита срца и без икаква осећаја.

— А ја?...

— А ви, ако смем рећи, имате тако нежно срце, као новорођенче. Ако ја прионем, да вам из срца извадим страсти, болиће вас исто толико, као кад бих на пример ишчупао петлу једно перо из репа.

Иван Ивановић није одмах одговорио, него мало за тим га запита:

— А у замену за ово — ако смем питати — желите ли моју душу?

Ђаво сада скочи са прозора и бесно за шкргута зубима.

— Душу? Никако а шта ће ми, шта би се користио вашом душом? Не, не, то нисам хтео... него само да вам разјасним...

— Али верујте, ја сам увек тако слушао, да је код вас таки обичај.

— Јесте, некада, када су душе људске биле свеже и здраве. Али ме сада неодољива жеља вуче, да учиним какво добро без хасне.

— И обећавате ми, да то неће бити опасно?

— На моју реч, са мојом помоћу неће вам ни за потуру недостајати па да будете савршени. Да ли да покушам да вам извадим из срца све страсти ваше?

— Па ако хоћете...

— Изврсно! Реците ми, шта вам је највећа страст?

Иван Ивановић дуго је мислио, јер управо није се хтео радо растати ни од једне страсти.

— Мислим, најбоље је, да почнемо са којом маљом, што се још није осилила.

— Изволите само рећи, мени је сасвим свеједно.

Иван Ивановић није одговорио; од једном подиже му се у души така збрка, да ништа није могао разликовати, и ни за сав свет не могаше рећи, са којом да почне операцију. Ђаво већ поста нестрпељив па рече:

— Марим ја, ишчупајте давле ви!

— Почнимо са амбицијом. То је заиста понајмањи грех.

Ђаво се приближи, метну му руку на груди, а затим је нагло трже. Иван Ивановић се изненадио, јер операција није ни мало болела. Шта више још нешто лакше, него кад извадимо трн из прста.

— Ванредно! — радовао се пацијент. — Молим вас да видим како изгледа моја амбиција?

Ђаво му пружи длан, а Иван је пажљиво гледао, али је видео само нешто мало безбојног блата. Тужно је гледао своју екс-амбицију, па рече:

— Добро, добро. Но немојте заборавити, да је ипак из мога срца, те ипак морам да жалим.

— Ако желите, сада ћу вам ишчупати из срца осећај.

— Шта? Зар човек може живети без осећаја.

Зар може?... Па зар је имао какове користи од осећаја?

— Можда и није, али је ипак ово нешто тако урођено човеку.

— Но онда извадимо пакост.

Ђаво је сад поновио операцију и када је пружио длан Ивану, једва је шта и приметио, али је то нешто тако ужасно смрдило, да се згадио.

— О небо, узвикнуо је млади човек, запушивши нос рупцем, та зар је и овако што гадно могло бити у моме срцу?

— Богме, прилично би злитковство нарасло од овога.

— Реците ми, молим вас, за што моје страсти имају тако особити изглед?

— Така вам је судбина, рече ђаво и баци на земљу и другу страст Иванову.

— Неко необично осећање почиње да ме савлађује.

— Да ли угодно?

— Сасвим се лако осећам.

— Наставимо операцију.

Ја се ни мало не противим.

— Какве рђаве страсти имате још?

— Разложите. У опће све, које и други имају.

— На пример гњев, бес?

припадност Аустрији показивао и временом и створио.

У целу ствар посвећени су само неки православни архијереји, и такови, који то желе да постану, те је чувају као највећу тајну.

Али се она сасвим прикрити не даје, те ћемо овде мало да подигнемо завесу.

Да се о томе већ поодавна ради, да су у том споразумни архијереји и архијерејски кандидати, налазимо у томе, што су још 1902 године приликом наименовања новог архиепископа черновичког и митрополита из Буковине и Далмације, дра Владимира Репте, избили неки гласови у јавности, из којих се могло видети, да се намерава нека промена код православне цркве, а таке промене под Аустријом увек могу само зло да значе, јер она неће ништа учинити, што би ишло у корист православљу, пошто би то у противности стојало са њеном прошлошћу и горепоменутом заветном мишљу јој.

Међу осталим је и тадашњи кандидат, а сада већ темишварски епископ Летић, поздрављајући новог буковинско-далматинског митрополита писао у карловачком „Богословском Гласнику“ (књига II. Свеска 5. 1902.) ове речи, које је нарочито подвукао те су развученим словима штампане:

„Православна пак црква у Аустро-Угарској нада се од новог митрополита потпомагању посла око јединствене организације, која би све њене сада, координоване митрополије везала, на место старе порушене везе новом везом — организовањем заједничког (т. зв. дијецезанског) синода, у којем би сви њени епископи били чланови. То захтева не само црквено становиште, него и изражена воља Њег. Величанства г. 1864., као и потреба стварања више инстанције треће, — друго, — и првостепене, и потреба јединства ради међусобног потпомагања и успешније заједничке одбране против непријатеља цркве и црквеног живота споља и изнутра. Радујући се милости Божјој, која се обилато излила на православље у Буковини подизањем новога митрополита, желимо му дуга века и благословена рада у винограду Божјем“.

Да Летић, као кандидат за митру, није знао да се нешто спрема, неби се усудио овако нешто написати, чиме је јасно доказано, да митрополит Репта има задаћу да припомогне стварању неке „јединствене аустро-угарске православне цркве“, и неког „заједничког синода свих православних епископа у монархији“.

Наскоро после тога отпочет је и рад на томе. Маја 1903. године састао се у Бечу синод буковинско далматинске митрополије и „Гласник православне далматинске цркве“ (Орган Милашев), донео је у свом 5 броју од 1903. кратак извештај о синодском раду, у ком наводи да је уводна тачка била, да се „нашој цркви у монархији призна прави њезин назив „православни“.

Овде одмах упада у очи, да буковинско-далматински синод хоће нешто да спроведе (ма то и најбоље било) за целу монархију, чиме већ отпочиње рад на некој „јединственој аустро-угарској цркви“; — а одмах за овом уводном, долази као прва, па свакако и најважнија тачка: *„О уређењу опћег периодичног епископског сабора од свију православних архијереја аустро-угарске монархије“*

Ето то је онај „заједнички (т. зв. дијецезански) синод“ у којем би сви епископи „православне аустро угарске цркве“ били чланови, о којем је годину дана раније писао карловачки „Богословски Гласник“.

Шта и како је то питање свршио лане у мају буковинско-далматински синод, то је тајна, јер у оном свом кратком извештају Милашев: „Гласник православне далматинске цркве,“ само оволико додаје: „Сав синодски рад текао је строго у смислу синодског устава од 21. августа 1884. и потпуно братски и сложно, те су *сви синодски закључци били једногласни.* — У наредном броју „Гласника“ надамо се, да ћемо моћи објавити потанко све закључке овогодишњег св. Синода“.

Међутим у даљим бројевима истога часописа не може ништа више да се нађе о тим закључцима, — у место тога се Милаш кренуо доцније понова из Задра у Беч, а отуд у Карловце и Н. Сад, да приуготови рад око „јединствене аустро угарске православне цркве“ и око „заједничког периодичког (дијецеванског) синода“.

Хоћемо овде да саопштимо и оне речи царске одлуке, које је свакако имао пред очима „Богословски Гласник,“ односно Летић. Њих налазимо штампане у Шематизму которске епархије за 1896. годину, а извађене су из царске одлуке од 23. јула 1874. а гласе: *„Он (епископ далматински) и његови прејемници признаваће черновичког Митрополита као њихову непосредну црквену поглавицу, као и, у догматичним духовним стварима, српског патријарха у Карловцима са његовим синодом,* **као највишу црквену власт независне грчко-источне цркве наших држава.“**

Да би тачнији били наводимо овде немачке речи те одлуке. „Er (der Bischof) und seine Nachfolger werden den Metropoliten von Czernowitz als ihren unmittelbaren Kirchen Oberen, sowie in dogmaticis et mere spiritnalibus den serbischen Patriarchen von Karlowitz mit dessen Synode, als die höchste kirchliche Böherde der unabhängigen griechisch-orientalischen Kirche Unserer Reiche anerkennen“.

Ова дакле царска одлука, по старом рецепту аустријских владара, располаже и уређује православну цркву у монархији, установљава неку „независну грчко-источну цркву“ његових држава — и поставља јој за највишу црквену власт: карловачког српског патријарха са „његовим“ синодом!

Шта овим намерава заветна аустријска политика?

О томе у идућем броју.

»Браник« бунца.

„Браник“ је у бунилу. Ни хладни облози не помажу му више. Обневидио је, излапио.

Па је ли онда чудо, што Змаја назива својим. „За пуних педесет година, он (Змај) је био наш, био је наш и срцем и душом“ — тако узвикује у бунилу „Браник“.

Да је „Браник“ при чистој свести, могло би то све и чудно бити, али овако није.

Ко је иоле разбирао о нашим јавним стварима, знаде, да је Змај Јова већ давно разрачунао и раскинуо са људима око „Браника“. А најбољи доказ томе је, што се „Браник“ тако ниско спустио (т. ј колико је то код њега још могуће), да је почео да износи којекакве глупости против Змаја, кад је Змај написао песму: „Боже“, јер „Браник“ — који не зна шта је скромност — хтео је да наопачке представи речи чика Јовине, које показују сушту његову скромност и да их изврне у неко кајање.

Та да, онај, који о себи непрестано говори, и то још са „ми“ (Полит), тај не зна шта је то скромност, те не може да разуме, да само велики духови, као што је био Змај могу о себи врло скромно да мисле и казују.

Познато је, шта је на ту инфамију Змај одговорио, а писцу ових редака је познато, да је тада Змај казао, да му је жао, што у својој изјави није био још оштрији. „Жао ме је, што нисам још оштрији у изјави био, јер су заслужили; знам, да ће ме овако болесна мрцварити, али нека“. Писац ових редака је рекао чика-Јови, да му је изјава доста оштра и да је њоме противнику главу одсекао, па да ће га проћи воља да и даље напада. Па ипак противници око „Браника“ не задовољише се започетим, већ пустише, да и неки клерикални завршани из Карловаца, који лижу чанке у двору карловачком, чине испаде против српског остарелог песника, узвишена човека, којим се поноси васцели српски народ, а поштују га и страни народи.

Писац тих редака уштедео је Чика Јови ту горчину, да прочита у „Бранику“ то недоношче једног незрелог и недотупавног катихете на једној српској гимназији, јер је Чика-Јова тада лежао болан — преболан, те му тај број „Браника“ није ни показан.

И сад још има дрскости „Браник“, да тврди, да је Чика Јова био вазда њихов и да су га они поштовали, а да није припадао српској радикалној странци, те му је криво, што је Јаша Томић говорио у име радикалне странке на гробу.

Та Змај је био члан управе радикалне странке, члан друштва „Рада“, које су радикали основали, а које је издавало и издаје Чика-Јовин лист „Невен“; Змај је био и као радикални кандидат биран за посланика вршачког града, па је приступио и клубу радикалном на мајском сабору; Змај је одобравао правац радикалне странке и органа

Да, бес, управо није баш бес, некако живчана узбуђеност.

— Хоћете ли да вас ослободим и тога.

— Хоћу, али јако пазите, јер ми сва осећања јуре у гомилу, као да сте ми стид повредили, када сте ми пакост извадили.

— То је сасвим природно И ја сам се застидео а уједно и ожамостио какав је гадан неред у вашем срцу.

— Верујте, човечје срце није као зуби, јер ове свако јутро може човек четком ишчистити.

— То имате право, али да наставимо операцију. На пример нервозност? И ђаво је и по трећи пут метнуо руку на срце. Сада је већ на длану држао читаву гомилу нечега пепељасто зеленога, а по мало и тако мрко црног, као кад јабука почне да трули.

— Но Иване Ивановићу, ја сам сад нешто извадио, али шта је ово, то ваљда сам Бог зна. Не верујем, да би се и најученији хемичар разазнао у томе. Срећом сад сте се опростили овог терета, сад ћете се осећати као анђео. Али признајте ми, да сам вешт видар и да сам посао добро извршио. Најпосле ништа ми не остаје, до ли да вам честитам.

Кад је ђаво завршио хвалисања, погледа на Ивана, па се пренерази. Иван Ивановић за неколико минута постарио се за сто година. Скљусио се као празна вреће, као да су му све кости извађене. Лице му је било тако неодређено, блесасто као у највећег блесана.

— Иване Ивановићу! — продера се ђаво и јако га продрма.

— Ах!

— Шта вам је?

— Ох!

— Како вам је?

— Ех!

— Јесте ли болесни?

— Хо, хо!

Ваљда сам вам извадио и корен живота?... Иване Ивановићу!

— Ах!

— Тако треба да је, као што сам мислио. Ово је само још по облику своме човек, иначе не. Шта да радим с њиме?

Ђаво муцаше на срце јадног човека, а ово је одјекивало као празно буре. Глава исто тако.

— Но са овим сам прошао! Па зар ништа више у себи није имао овај обешењак? Шта ће сад да буде од њега?

И ђаво је са искреним саучешћем гледао на јадника, на најсавршеније биће земљиног шара, чије је срце чисто од сваке грешне страсти! Затим се грохотом смејао. Зграби старог човека под пазухо и кад је изашао из собе, рече:

— Испунићу га и однећу га Вензетулу, добро ће се веселити с њиме.

С. Ш.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба икад и било!

њеног „Заставе“ у коју је често и писао, те био и њен сарадник.

Тесна веза је била између радикалне странке и Змаја, а као видљив знак тога остаде у томе, што је Змај „Невен“ оставио друштву „Раду“ у аманет и после смрти своје.

Па поред свег тог може још „Браник“ да тврди, да Чика-Јова није припадао радикалној странци, већ „Бранику.“

О грческа мудрости, ти си само тако што изумети могла.

Не, не, нема ту мудрости, већ само лудости, јер само лудост може, да тврди, да се Змају, који је до последњег часа свога био вавда ведар, оштроуман и чврста карактера и воље, могло нешто сугерирати, подметнути.

Мађер не само да су га за живота вређали. већ ево и после смрти.

Фарисеји, лицемери једни. Зар сте грдњом својом могли да искажете своје поштовање према великану овом?! А на нападе против говорника радикалног не вреди се ни освртати, јер „Браник“ бенета увек по старом, јер не види јадник да се бе каља, кад на другог блато баца.

Ни хладни облози не помажу му.

Обневидео је, излапио, па све бадава.

?

Змајева смрт.

Јавна захвала.

Приређивачки одбор за погреб земних остатака др. Јована Јовановића Змаја захваљује свима оним многобројним просветним, књижевним, академским друштвима даље црквеним и школским општинама, певачким друштвима, читаоницама и т. д., који изаслаше заступнике своје да учествују при тужном спроводу.

Благодари Несрбима, а нарочито словенској браћи, у првом реду од њих братском словачком народу који је био заступљен са више изасланства и чији је свештеник Хурбан спремио онако братски родољубив говор.

Понаособ благодари вршачком црквеном певачком друштву, које је у тако лепом броју под својом заставом дошло да ода последњу почаст неумрлом покојнику. Исто тако благодари и старо-бечејском и румском певачком друштву, која корпоративно дођоше да отпоје тело Змајево.

Благодари и српској великој гимназији новосадској са професорским телом њеним, која је тако умилно појала при опелу.

Благодари Србима каменчанима, који учинише све што могоше да погреб што лепше и што свечаније испадне.

Благодари и српском православном свештенству, које је у тако лепом броју чинодејствовало — и целом српском народу и свима оним многим странцима, који дођоше да отпрате великог покојника до вечне куће.

Нови Сад. 12 (25) јуна 1904.

Др. Л. Станојевић.

Константин Брадваровић.

Змајева смрт и школска деца у Голубинцима.

Из Голубинаца добијамо ово писмо: Поштовани господине уредниче! Кад нам је наша госпођица данас у школи казала, да је умро чика-Јова Змај, све нас је ражалостило. На позив госпођице сви смо устали и на глас очитали „Оче наш“, за душу чика-Јовину. Нама, свој деци, највећма је жао, што је чика Јова умро, који је најлепше песме за децу написао За први разред Лазар Летић ученик I. разреда.

Место венца — „Змају“.

У место венца на одар покојном Змају, приложише друштву „Змају“: Певачка дружина у Сентомашу 50 К, (и 50 К српском учитељском конвикту). — Даље друштву „Змају“ приложише још Милош и Десанка Мијатовић из Новог Сада 20 К. — Др. Милан Шевић из Берлина 20 К. — Срп. занатл. ратар. читаоница у Новоме Саду 20 К. — Црквени одбор општине сомборске је закључио 100 К. Др. Јован и Милеса Радивојевић-Вачић, новинарском удружењу „Змају“ 20 К.

Великобечкеречани и смрт Змајева.

Одборска седница црквене општине решила је, да се на Видов-дан одржи парастос пок. чика-Јови Змају, а уместо венца да се приложи 50 круна на новинарско удружење „Змај“.

Политички преглед.

Прилике у Ст. Србији и Маћедонији Како на Ђурђев-дан јављају из Ах-Челибинско у Маћедонији, тамо не врше насиља, зулуме и пљачку само разбојници и башибозуци, но и власт и редовна војска. Пре неколико дана војници, који станују у селу Чокманову, отишли су на једну свадбу, која је била у истом селу. Пошто су се добро најели и напили, ухватили су младу и две њене заове, одвукли их у касарну и обешчастили. Сутра дан су отишли у село Крликово, ухватили једно девојче одвукли га у касарну и држали два дана, па га онда пустили, разуме се, обешчашћено. Ето како се уводе јевропске реформе.

Састанак немачког цара и краља енглеског. У Килу се састао цар немачки Вилхем са својим ујаком, краљем од Велике Британије. На лађи немачкој „Хоенцолерн“ био је свечани дочек и гозба, где је немачки цар употребио прилику и наздравио свом госту. Истакао је своју мирољубивост а тако исто и мирољубивост краља енглеског и уједно је изнео, да је немачка флота поред осталих творевина великог цара и обновитеља немачке државе (Вилхелма I) баш зато и створена, да штити немачку трговину, и потпомаже одржање светског мира. — Краљ енглески захвалио му је на здравици, истакао сродничке везе и изразио жељу, да и он не само хоће, него се и труди, да се одржи мир, да немачка и енглеска флота удружене плове по мору и да чувају мир не само свака својој отачбини, него свима народима.

Руско-јапански рат.

Код Порт-Артура дошло је до велике поморске битке. Руска флота изашла је у потпуном свом броју из пристаништа и напала је јапанску флоту Званични и незванични извештаји јапански веле, како је у четвртак из порт-артурског пристаништа испловило било шест великих руских убојних бродова, пет крстарица и четрнаест контра-торпеда и веле даље, како се борба та свршила поразом руским јер је уништен један убојни брод по типу „Пересвјета“ а тешко озлеђен други убојни брод по типу „Севастопља“ и једна крстарица, по типу „Дијане“. Ова два последња брода одвучена су у порт-артурско пристаниште. Од јапанске флоте оштећени су контраторпеди „Ширакумо“ и „Шидори“ и торпедњаче бр. 65. и бр. 66 Тврди се да су озледе лаке. — Алексејев у свом званичном извештају јавља, да је порт-артурска флота напала непријатељску флоту, али да још није добио извештаја о исходу битке.

Из свега овога једно је јасно, а то је, да су и званични и незванични извештаји јапански, све до ове најновије борбе на мору тврдили да су многи од порт-бртурских бродова посве неспособни за борбу и да је порт артурско пристаниште затворено за све веће бродове. Таки званичан извештај објављен је и још пре два дана у Токију, а одатле широм света. Сад се и опет потврдило, да и најзваничнији извештаји јапански протурују разне неистине и да им се не може веровати. Стога треба прво сачекати и руски извештај о овој победи јапанској. Утврдило се даље и то да је у порт-артурском пристаништу живо рађено, да су сви руски бродови спремни за борбу, да су ову и отпочели и да им је излаз потпуно слободан. Ово је по Јапанце — без сумње велика невоља, јер сад неће имати да муче крваву муку са владивосточком флотом већ ће морати са највећим делом своје флоте и дању и ноћу бодро да пазе на порт-артурску флоту у да деле крваве мегдаде с њоме.

О борби у Манџурији стижу вести, да су се спојиле све три јапанске војске. Војска Курокијева чини десно крило, војска Ноџу-ева центрум а војска Оку-ова лево крило. Врховно заповедништво да је у рукама генералног инспектора Ноџуа. Све те три јапанске војске да износе 110 хиљада људи и 150 тешких и 300 брдских топова. Ова (лондонска) вест не изгледа највероватнија јер стижу и друге, да се ђенерал Куроки не може да одлучи никако да пође напред.

Вести из Лиаојанга.

Извештач „Биржевија Вједомости“ јавља из Лиаојанга: 10. о. м. нагонио је ђенерал Мишченко Курокија на одступ. Данас је све мирно. Кајчу је у нашим (руским) рукама. Врућина је велика. Топлота је у хладовини 32 степена. Ђенерал Гернгрос, и ако је код Вафанкона рањен, ипак је код своје војске. Дописник истиче, да би Руси били заузели Вафанкон (јер су већ били заузели сва утврђења), да им није стигла заповест на уступање.

11. о. м. гледао је извештач јуначка дела козачка под ђенералом Самсоновим. Козаци се крадом приближише коњима двају јапанских ескадрона тридесет јих упљачкаше а остало побише. Изгледа да се ђенерал Куроки још није одлучио на напад. Његова војска се још налази у Сиујану. — Руска агентура из Лијаојанга јавља 12. о. м., да тамо непрестано стижу нова оделења, у потпуном реду и здрављу.

Јапанска зверства.

Крвава борба код Вафангоуа постаје све јаснија, јер се о њој добијају подаци. Али има нешто што је већ познато: то су зверства, којима су се Јапанци служили према руским рањеницима и погинулима Та зверства су доказана и њих потврђују званично сви војни изасланици страних држава, сви страни коресподенти, који су нарочито позвати да се на лицу места увере о јапанским свирепостима, која не уступају чекреским и башибозучким суровостима у српско-турском рату.

Јапанци су руске рањенике, који се нису могли бранити ножевима клали, њи кове главе ударали су каменицама све довде, док из њих није мозак испадао; на једном месту седморицу руских рањеника нахранили и напојили па их потом појединачно изводили из фанзе и клали као стоку.

Шта може бити ужасније од овог азиског зверства, које човеку сву крв узмути? — Како су далеко прави борци једне нације од ових зверова! Како нежно и човечно Рускиње пазе, негују и надгледају јапанске заробљенике и рањенике, а како мученичком и страшном смрћу умиру они руски рањеници на које налети гомила јапанских шакала са ножевима.

Војни изасланици страних држава, по што су се осведочили шта Јапанци раде и како поступају са рањеницима руским, известили су своје владе да оне предузму најодлучније мере, којима ће се сузбити та јапанско азиска бестијалност у рату с Русима.

Вести из места и са стране.

Споменик видовданским борцима.

Данас, на Видов-дан, открива се косовски споменик у Крушевцу граду и престолници кнеза Лазара. Томе свечаном чину присутан је краљ Петар са својом свитом. У 7 сати изјутра биће архијерејска служба. После тога ће се отићи с литијом до самог споменика, где ће министар-председник Сава Грујић одржати говор и споменик се открити. С овим чином скопчане су и друге свечаности, после којих се краљ 18. јуна враћа у Београд.

Шта ћемо и куда ћемо с ђацима, кад школу сврше?

Наскоро ће се школска година завршити, па многи родитељи и учитељи мисле: куда ћемо са добрим ђацима, на којима се види, да би могли временом бити честити и напредни људи. Хвала Богу

и вато нам је сад лакше него прије. Шаљимо их у свијет, на изучавање корисних заната и послова, да стеку у свијету праве свјетске вјештине, мудрости и разума, па да се послије и свој крај као углађени и умјешни људи врате, па да теку, да лијепо живе, и да своју породицу што боље помажу. У сваком нашем мјесту има угледних и имућних странаца, који су као шегрти у свијет на занат отишли, послије као калфе к нама дошли, па у нас и остали, па су сад виђене и чувене газде. Зашто не би и наша ваљана, домаћа дјеца из малена у свијет одлазила, па кад се као изучени људи у свој крај врате, нека они — мјесто странаца — буду прави угледни и имућни грађани.

Последња слика Верешчагинова

била би она, која је нађена на мору приликом прикупљања делова распрслог „Петропавловска", о којој извештава супруга покојникова у руским листовима. Ту је слику покојник на „Петропавловск"-у и сликао, па покрај свега што је у води била ипак је добро одржана.

Занимљив натпис у манастиру Жичи.

Да крунисање српскога краља треба извршити само у Жичи, поред многих важних државних разлога, а да би се одговорило и народним жељама и традицијама, ево и једног историјског разлога који томе у прилог говори. Под старом кулом манастира Жиче на уласку са западне стране (десно), може се читати овај запис, управо је заповест првовенчаног краља од лозе Немањине, оснивоца Жиче: „Си же свети и преосвештени храм Спаса нашего Исуса Христа, ѩ милостију Божијеју вјенчани краљ Стефан и спревозљубљеним сином својим Радославом првенцем, јегоже благословисмо бити — — — — (избрисане речи) спаса нашего, ѩдје да постављајут се вси краљије хотеште бити државје сеј, и архијепископије, и епископије и игуменије. — — — (Сад се ређају области, жупе, села и засеоци, који се дају Жичи у њену област). — — — И овај указ Св. Краља Стефана, чије свете мошти сада почивају у Студеници, завршује се страшном клетвом: Проклиње се онај, који би ово преиначио, тако да га сваки проклиње ко год у Жичу дође и да за њега рекне: „вими и распни јего, крв јего на нас и на чедех наших, да притча се к тјем."

Куропаткинова реч војсци.

Кад је ђенерал Куропаткин 7. ов. м. одржао смотру над трупама Штакелберговог корпуса поздравио их је, при одласку овим речима: „До скорог виђења! Ми морамо једаред да свршимо с тим Јапанцима, иначе не можемо да се вратимо дома!" Том приликом Куропаткин је раздао 250 крстова Св. Ђорђа.

Кнез Божидар Карађорђевић — књижевник француски.

Пре неколико дана изишао је у Паризу роман **Трећи спол** од Ернеста фон Волцогена у издању Калман Левија. Роман је овај превео на француски са немачкога кнез Божидар, брат од стрица српскога краља. Превод је одличан а критика се и француска и страна о њему изражава са пуно хвале.

Најбогатија житница на свету.

Амерички конзул Милер извешћује из Научванга о почетку и будућности Манцурије као једне од најплоднијих житница на свету. Огромни успеси, који су култивирањем пшенице у долинама Сунгаре у најкраћем времену получени, пружају најбољи доказ парни млинови, који су у Карбину, вароши од неких 100.000 становника усредсређени. 1900. год. није било у Карбину ни једног паромлина, у октобру 1903. било их је већ 8 у вредности од 3,000.000 круна а дневном производњом од 3800 бачава (1 бачва = 89 кг.) брашна. Паромлина који дневно самељу 100 до 150 бачава брашна имаде још у Кванченгфу, Кирину, Мукдену и Порт-Артуру; у јужно усурском округу подигнуто је 12 паромлина са годишњом производњом од 433.000 бачава брашна и безброј воденица. Милер је тога мњења, да ће извоз америчког брашна у Манцурију и Сибирију већ за годину дана престати, и да ће Америка и у Кини, где се пшенично брашно све више троши у Манцурији на опасног конкурента наићи.

Летина у Србији

„Самоуправа" доноси о томе ову вест: Један пријатељ наш пропутовао је и разгледао летину од Раље до Варварина, те нам је с пута послао овакав извештај: „Старији кукурузи сви су врло добри, па и изврсни. Већ се огрћу. Млађи су кукурузи местимично врло добри, а местимично прилични. Они се у већини праше. Пшенице су врло добре и по њима судећи година ће бити беричетна. Јечмови су такође врло добри и већ се жању у највећем јеку Шљиве и остале врсте воћарства врло су добро понеле, те се и по њима, ако Господ хтедне, може предвиђати беричетна година. Виногради су родили добро а местимично и одлично. Траве су, у колико их рапија суша није омела, врло добра. Према томе, како је центар земље родом понео, може се очекивати добар и беричетан плод по свима гранама привреде народне."

Универзитетски професор дефраудант.

Кад човек прати светске листове, често му памет стане, наилазећи на догађаје у такозваних виших кругова, који се не могу у више случајева предпоставити ни у најнижих. Јер како би се образованост са суровошћу упоредила?! Па ипак је данас тако. Ма које новине човек да отвори, одмах ће наићи на вести о неким проневерама, које би се за оне сурове „талоге" звао правим језиком, крађе. Тако и сад доносе горњи листови вест, да је у Кракову ту неки дан умро професор и секретар правног факултета тамошњег др. Леон Цифровић, који је из универзитетске благајне проневерио 70.000 круна. Међутим Цифровић је имао годишњег прихода 20.000 круна, а покрај свега тога оставио је за собом и дуга, који досад још није коначно срачуњен. Па изволите сад упоредити тог Цифровића који је имао 20.000 годишњег прихода и оног јадника, који живи са круном-две дневно зараде своје и понеки пут скрене са правог пута. Зар то није жалосно. Овај последњи често проведе цео век у патњи задовољавајући се и са корицом хлебца и увек часно и лепо, а онај поред најмаснијих залогаја не задовољава се, већ упропашћује не само себе него и друге као ето и овај професор Цифровић што је радио. За то и опет велимо по оној народној: Пружај се према губеру, па ћеш и часно умрети.

Ванредни сазив скупштине.

Из Србије се јавља, да ће приликом крунисања краљева бити сазвана народна скупштина у ванредно заседање, како би корпоративно учествовала у свечаностима крунисања.

Брзојави „Застави".

Стигли 14. јуна.

Угарски сабор.

Будимпешта. Барон Банфи ће по свој прилици у буџетској расправи интерпелисати у ствари аустро угарског конзула у Галацу.

Будимпешта. Настављена је расправа о буџету. Ковачевић (владиновац), брани Хрвате да су у народној борби мађарској с Аустријом били неутрални. Изјављује у име владине странке (хрв. слав. владе), да су Хрвати увек симпатисали с Угарском.

Угарски горњи дом.

Будимпешта. Угарски горњи дом расправља предлог о жељезницама.

Руско-јапански рат.

Петроград. Ђенерал Захаров јавља, да је дошло до силних омањих окршаја, те су Руси напослетку били присиљени, да се ипак повуку пред надмоћним непријатељем на Сајмачи. Јапанци су напусти Куајенесијан.

Петроград. Алексејев јавља о нападају руске порт-артурске флоте, али још нема тачна извешћа о исходу битке.

Лијаојанг. Друга јапанска војска под ђенералом Оку, долазећи са југа, повукла се на целој линији. Изгледа, да је Оку напустио план да се споји са војском Курокијевом Руска војска посела је Сијунчен.

Вести из Маћедоније.

Софија. Овамо стижу гласови о силним зверствима турских разбојничких чета.

ПОЗИВ.

СРПСКИ УЧИТЕЉСКИ КОНВИКТ
у Новоме Саду
држаће своју

РЕДОВНУ СКУПШТИНУ

у среду 23 јуна (6 јула) 1904. године у 9½ сахати пре подне

У ДВОРАНИ СРПСКЕ ВИШЕ ДЕВОЈАЧКЕ ШКОЛЕ НОВОСАДСКЕ.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверовљење чланова.
2. Отварање скупштине и помен мртвих.
3. Извештај председников о раду управног одбора за школ. 1003. — 1904. годину.
4. Извештај благајников о рачунима за школску 1903/1904 г. У свези с тим извештај председников о продаји друштвене куће у Руми.
5. Извештај прегледачког одбора о рачунима за школ. 1903/1904. г.
6. Извештај надзорника и надзорнице у унутарњем одн шају Конвикта за прошлу школ. 1903/1904. годину.
7. Извештај лекарев о здравственом стању питомаца.
8. Прорачун за идућу школску 1904/1905. год.
9. Избор питомаца.
10. Предлови одборски (избор надзорника, подузимача и т д.)
11. Евентуални предлови појединих чланова.
12. Избор часника и управног одбора.
13. Избор прегледачког одбора.
14. Избор тројице за оверовљење скупштинског записника.

У Новом Саду, 14. (27.) јуна 1904.

Председништво.

Пре скупштине у 9 сати свечан парастос пок. добротворима и члановима Конвикта у св. Николајевској цркви.

Примедба. У смислу §. 19. друштвених правила, треба да је присутна четвртина чланова оснивача, да се могу доносити правовољани закључци; стога се умољавају г. г. чланови, да изволе доћи у што већем броју.

537 1—1 **Председништво.**

ПРОДАЈЕМ

ПО ВРЛО

ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ

МУШКУ И ЖЕНСКУ ОБУЋУ

бивше

„I. СРПСКЕ ЦИПЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ"

и то само за неколико дана.

551 1—3 **А. Милорадовић.**

Старија немачко-француска **Госпођица** са гласовиром

тражи место код одраслије деце.

Понуде треба упутити на администрацију „Заставе" под шифром:

547 1—2 **С. F.**

Стечај.

Овим се расписује стечај на упражњено место

ХОРОВОЂЕ

са платом од 1200 К годишњих.

Компетенти имају своје молбенице обложене са потребним документима о стручној спреми најкасније до 19. јула (1. августа) 1904. поднети овој певачкој дружини.

Изабрани хоровођа може рачунати и на доста велику приватну праксу као учитељ музике.

У Митровици 11. (24.) јуна 1904.

У име српске црквене певачке дружине:

Божић. тајник. **Ђ. Петровић,** председник.

549 1—3

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 97—

Надгробна реч Сими Л. Лазићу „Врачу Погађачу“

(прибележено по говору Марка Витаса, пароха из Врбовљана, у Рајићу 9. јуна 1904.)

„И ти склопи твоје увек будне очи!
„Опет паде звезда наше мутне ноћи!
„И ти скрсти руке неуморна рада,
„Кад у њима лежа многа наша нада.“

Змајова.

Ожалошћени Српски народе!

И опет један гроб, гроб велик!, јер је велик човек што ће у њег' лећи! И опет нова туга, туга велика! што је и губитак већи! Вишњем Богу тако је била света воља, да пошаље анђела свога у наш красни српски перивој; да из њега узме два дивна стабла што су красила башту нам књиге Српске и просвете, и да их пресади у башту вечности!

Нису нам звона са поносних звоника ни умукла још од тужног јецања оглашујући широм целог милог Српства блажени сан неумрлога Змајове.

Нису нам браћа тужна ни разишла се скоро са каменичкога гроба, да причају код куће славу погреба у Српству до сад невиђена, а ево! пред нама сандук са пепелом другог Српског сина, родољуба, књижевника и песника!...

Ја држим да би, кад бисмо ми и добили овака узорна два Српска сина, било „пуно и препуно среће“, а губитак нам њихов срце камени. Ово је било и сувише терета и јада за — и онако ојађено — Српско срце! У преголемој тузи за врлим покојником не могу а да не заплачем, ко' што је дивне успомене Змајова проплакао над гробом Стевана Брановачкога: И ти склопи своје увек будне очи! Опет паде звезда наше мутне ноћи! „И ти скрсти руке неуморна рада, кад у њима лежа многа наша нада.“

Драги чика-Симо.

Док су браћа остала отишла двору своме да наричу за Змајовом, што је баш Теби првом тако „јарко омрзнуло сунце а црна ти земља омиљела“!? Је ли Тебе туга за Змајовом толико потресла, да си ето први пошо тамо у небесне перивоје, да будеш код милога „Чике“ прави тумач и својих и наших суза за њим проливених? А што, брате, заборави на свог „Врача“? — на своју велику задаћу и дужност, коју си тако часно и поштено вршио до последњега откуцаја срца племенитог свога!? Да својом здравом шалом и оштром сатиром лечиш ране на Српском друштву... Да... да... ти си једини умео лепо у шали казати истину па да „не убија него да порази“..., а сад нам оде! — од нас се украде!, а место себе замене не даде!...

Па зар да ми не заплачемо за Тобом, над Твојим ево гробом прераним!!... Зар да Ти се не одужимо захвалницом бар на твом неуморном раду на српској уметности, књизи и просвети!

Зар да не кажемо свему Српству милом, и свима који те познају и не знају ко си нам био, какво ли је племенито и родољубиво српско, и хришћанско срце куцало у Твојим грудима!... Не — не.

Та то би била црна незахвалност од нас пред Српством и потомством од сад па до века!...

Велики народи, који имају на стотине великих синова својих, знаду ценити и славити своје великане, а ми сироти, зар ми своје да пустимо и презремо?! — Зар да им не оплетемо ловор венац и не овенчамо чело, што га заслужује!? Не не... Ми ти то дугујемо!...

За то, драги Чика Симо, кад ми не би суђено да Те за живота Твога, — као што рекосмо — у питомом и убавом нашем крају поздравим Српски и братински, а оно да Ти бар по смрти уплетем у славе ти вечне неувели венац један мали струча ловора!

Ожалошћени српски роде! У вечној кући тој леже санак вечни боравити славни Сима Л. Лазић! али не, браћо, ту не лежи Сима; то је само пепо његов, а он је у нама, у срцима нашим жив, — он се само препородио у живот нови, да за нас вечито живи!...

Нашег је Симу огријало сунце први пут 3. марта 1863. год. у Босанском Броду. Отац му беше виђен трговац Лука Лазић.

Сими су Суђаје још у колевци предсказале живот мукотрпан; пут посут само трњем и камењем.

Судбина хтеде да не гледа дуго у свом завичају како сунце на западу седе „на камено стање како паде, па се распрштало у драго камење,“ нити да гледа како по небу „звездице се сјаје“, ко по земљи, — тужној Босни, — што трепећу суве тужне раје“ (Змајовина „Гусларева смрт.) Отац Отац му Лука мораде једнога жалоснога јутра оставити своју дедовину, кућу и имање, и тако рекуће голом душом побећи преко Саве због Турскога зулума, да се никада не врати. Сима је био јоште у колевци.

Тужни отац насели се са својом сирочади у питомој Мачви у оном убавом Шапцу на Сави. Ту је Сима до школа дорасто, и ту поче школу учити.

Једва што је у други разред основне школе пош'о кад ал нови удар стиже бедну породицу, 1870. године о Ђурђеву дне, кад сва природа пева, Сима закука за својим бабајком, у ком је изгубио свога ранитеља и бранитеља... Бог је Сими дивно срце дао, дивно срце и велику душу! те не пропаде сироче на путу, веће дете књигу заволело, жедно гладно пође за науком. Било му је седам година, кад је дошао у Београд. Ту га снађе добра срећа, те се намери на честита Србина трговца Јову Марковића, те га узе ко отац у кућу и опреми у школу. Тако Сима ту у Београду сврши основну школу и три разреда гимназије. — У том освану и она бурна 1876. година, а плану крвави Српско-Турски рат.

Сима, младо момче, од својих 13 лета младих, живе маште, а ватрена срца, које је до краја му живота куцало и горело једнаком ватром и љубављу за Српски народ и слободу, дознаде за добровољачку чету, у коју су долазила и ступала млада Српчад чак из Војводине и јатомице грејула у свети бој за веру, слободу и народ свој те и он потеже да ступи у ред младих Обилића да свети Косово. И он нађе на тавану стару пушку, па остави и свога ранитеља Јову, и Београд и школу и пође те и он „за границу“. Али: „пушка тешка, слабе руке“, па је и наш Сима морао заплакати, „што не може у 'ајдуке“. Тек видимо да су га ове прилике смеле на његову путу, и он не настави гимназије, већ га видимо у Крагујевцу, где као шегрт учи трговину. У трговини оста до 1880. год. и тад се засити трговачког леба и живота.

Бујна, жива, машта, а младо ватрено срце нема мира.

У позоришту је гледао неку насладу ники диван песнички идеалан живот, (наравно да га он није посматрао иза кулиса.) — тај бурни живот српскога глумца, пун промена, завоље и наш Сима те он остави богатство и трговину, а одвоље да као свештеник српске „богиње Талије“ трпи оскудицу, беду, али да стече славу; он ступи на даске, што значе свет. Сад је као члан разних српских путничких позоришних дружина имао прилике, да пропутује све Српске крајеве. Био је члан позоришне дружине Фотија Иличића; па Ђоке Протића, док није на послетку ступио у „Народно Позориште“. Баш у то доба пада главно његово васпитање и научна спрема. Како глумачка вештина захтева знања и темељитог изучавања позоришних дела, захтева читања, учења то је сад и Сима учио, читао.

Наш Сима у том реду побуђује у нама свако признање и дивлење! Док други људи, мање вредности, способности и дара, али као синови богатих, моћних, упливних отаца, имају прокрчен пут, уживају сваку сласт и благодат, да родитељи њихови жртвују, и могу, на хиљаде новца за изобразбу духа и оплемењавање срца, за брушење дијаманта мале вредности, дотле сиромак Сима, без ичије помоћи, сам себи крчи пут, ноге му крваве, ал он на то не пази, он ступа напред по трновитом путу: овај дивни од Бога дар, чисти алем камен од талента сам себе бруси, изоштрава ум, облагорођује срце заслужује сав трошак око своје науке. Неуморно се труди, чита и учи. И ми сви видимо плодове његова труда и неуморна мара и рада.

Он постаде уметник, књижевник-песник.

Први плод Симина пера штампан је у „Застави,“ а ето судбина хтоде да му је и песма: „Неуки и нејаки“ (над гробом Змај Јовиним,) читана, баш штампана као последњи плод његова срца, такођер у „Застави“ и коју ћу вам ево прочитати:...

Године 1887. сиђе Сима са позорницеее оде у Београд да се бави књижевношћу. Тад је био сталан сарадник „Одјека.“ Год. 1888. ил девете покрене Сима шаљиви лист „Бич.“ А кад је оно покојни Паја Јовановић дошао у Загреб, да оствари замисао својих пријатеља из Ср. Карловаца и Новог Сада те покренуо лист „Србобран“ и на бедему том високо завитлао српски барјак да подањ' купи дивјунаке народне борце и ратнике на браничу светиња народних, није мосао ни наш Сима заостати, већ полети и он у Загреб да буде Паја десна рука.

„Србобран“ је онда био украшен дивним чланцима и подлисцима који су народну свест ширили. Читали су га с насладом сви и учени и прости. Сећам се, као ђак, како смо и ми Српски ђаци, крријомице, читали или боље рећи гутали чланке „Шило за огњило,“ а ко то онда није чито! Симина је замисао и главна заслуга да је покренут и календар народни, „Србобран“ те му је он и уредио прву годину. Коме нису познати плодови књижевнога рада Симина. Као што је: дело: „Срби у давнини,“ па: „Кратка повесница Срба,“ његов „Србин од Србина“ где се је одужио сени покојног карловачког проте Николе Беговића. Своје песме, сатиричног рува сабране у једну збирку издао је под насловом „Дивији човек.“ Изашло је више мањих политичких чланака, међу њима полемика са Ст. Станојевићем „Двије оскоруше.“ Године 1896. покрене Сима шаљиви лист „Врач Погађач.“ Тако Сима проведе своје најплодније године у Загребу, тамо остави своју младост и своје здравље, и после 12 гошњег неуморног рада мораде услед тужног септембра 1902. отићи и он оде преко Дунава у Српску Атину у наш лепи Нови Сад, и тамо пренесе и „Врача.“

Говорио је својим пријатељима, да је прикупио драгоцене грађе за овећу расправу о питању српско-хрватском али... о њему се може рећи са Бранком: „Много тео, много започео, час умрли њега је помео“ те нам није тога дела средио и извео. — Ето браћо, то су биле увек будне очи! то су руке неуморна рада.“ Тако је сјала та „звезда наше мутне ноћи,“ што је сад пала.

Колико му лежала на срцу брига за „Врачем,“ и у опће за науком нек нам најбоље посведочи то. што ево сад где је по савету лечничком а и по наговору пријатеља, пошао да нађе својој бољи лека, своме телу одмора, а духу и срцу забаве и разоноћења, да се освежи и окрепи — а он, понео пуну торбу књига, да још чита и учи, понео и неке рукописе да спреми градиво за 13. и 14 број „Врача“ свога. Из свега се види јасно, необично јака воља, чврст карактер, јак ум, племенито и родољубиво срце Српско. Зачет и рођен уз звекет оружја за крст часни и слободу Српску за које је и сам готов био крв пролити, остао је Сима до краја живота свога таки, да љуби своју веру прадедовску, да брани слободу српскога народа. „А па дотле а куда ћеш више.“ Српски народ губи у Сими неуморна радника и велика човека, а можда ће већ најскорија будућност показати, шта смо у Сими изгубили. Сима има и леп круг пријатеља и поштовалаца, који губе у њему карактерна, искрена и до крајности поштена пријатеља.

Браћа и сестре губе и оплакују брата добра и ваљана, али што је најтужније, његовом смрћу уништена је једна красна

брачна срећа, угасло једно топло српско обитељско огњиште.

Сима је био све до 1899. год. неожењен. Тад наједаред зажели и он да савије гнездо, да оснује породицу, да у њој нађе награде, среће и ужитка, за свој пожртвовни и тешки труд и рад, хтеде да има и он прилике где би одморио главу и наслађивао се са „својима“ у лепим српским народним и верским обичајима о Божићу и кр ном имену.

Те године нађе себи племениту и честиту, по срцу и уму велику, другарицу, која ето над његовим одром јеца. Она је појмила Симу, и проучила његов, — многима иначе неразумљив и загонетан, — значај, она га је знала и ценити, а и соколити, тешити и храбрити, она му засладила предвечерје његова труднога живота, на чему јој хвала. Ако се на икога може применути, а оно баш на Симу, и његову брачну срећу може она из „Човекове трагедије“, од Мадача где Господ говори Адаму:

„Мишка је твоја снажна — срцем си узвишен,
Широк је простор раду твоме остављен,
Будеш ли хтео увек ћеш чути виши глас —
У њему ти је поука, — у поуци ти спас.
Ал кад би, можда по некад, у борби животној
Тај глас ти си изгубио у жагорији тој,
Чуће га жена, тањи створ, даљи од вртлога;
Даљи од струја обичних, од лука страснога;
Чуће и примиће га у својих груди вир,
И ту ће постат' песма, песнички миомир.
Тако ће стајат' уз-а те, најузвишеније,
У срећи и у јаду твом ка добар геније“

(Змајова-Мадач).

А она му је така била, и опет јој хвала.

Она га је лепим даровала даром, оцу најдрагоценијим, даровала три лепа тића соколића, три сина, ко три бела крина. А сад оста гнездо пусто, а у њему три Симина синчића: његов најмилији Радиша, Милош, и нејаки Дејан. Остадоше без свога мила бабајка, без ранитеља свога. Сима је био добар и врло племенит муж и отац. После љубави за Српски народ и веру прадедовску, волео је највише своју љубу и децу.

За њих је радио и живео; у њима ужив'о; у њима се видео препорођен; о њима непрестано бригу водио; они су му сву душу и срце испуњавали.

Сима је поболевао, већ од дуже времена; сви смо знали да је болан, сви смо знали и стрепили за његов живот, ал нас је још варала нада, да ће још коју годину сретно провести у кругу мила му породице, искрених пријатеља и бораца народних, пишући и радећи, лечећи многу рану на друштву Српском. Ал му се наједаред „смрче измед ових гора“. Знао је Сима да му нема лека, осећао је да му се примиче крај, и све се некако измирио са светом, и лакше би се био растао са животом, овим пролазним и лажним, али љубав очинска, та га је пекла. У самртним мукама ни на што не мисли до на децу своју, и на њину судбину. Издишући, плаче горке сузе, а из болних груди се отимље последњи очајан врисак: „јао, децо моја! шта ћу Вам оставити!“ Остадоше деца његова нејака сирочад; отац их није могао сачувати од беде, ал Српски народ, који помаже и невредне, знаће се за цело побринути и за ову нејач. Аманет ти, Српски народе, Симина нејач!

А Господ, који је све створио, он и раствара. Његова света воља испунити се мора. Он ће такођер моћи улити утехе у срце уцвиљене породице, а у срце Српских родољуба милосрђе, да се сете што Сими дугују, па да одуже свој дуг, Симиној сирочади!... А ми, драга браћа, помолимо се Оцу небесноме за спас душе покојникове — и да му кликнемо: Покојниче врли! „велики, сине народа свога“, родољубе, Србине, песниче, пођи с миром са овога лажнога кратковременог живота у вечно насеље „где нема болести, печали ни уздисаја, већ жизан бесконачна“. Нек ти отац небесни буде милостив, јер ниси био „раб лукави и лењиви“, који је свој талант закопао, већ си на добро употребио као „верни раб“ поклоњени ти дар од Бога, „над малим си био веран“, нек те Господ над великим постави. Хвала ти, драги Чика Симо, од Српскога народа!; „проста душа Твојих родитеља, проста душа а честито тело“. Све ти је светло и честито било и миломе Богу приступачно“!

„Вечна кућо, не буди му хладна, црна земљо не буди му тешка“! Слава ти, драги Симо, слава! и вечан спомен у Српском народу! Амин.

Змајева смрт.

ГИГА ГЕРШИЋ, КР. СРПСКИ ДРЖАВНИ САВЕТНИК И СМРТ ЗМАЈЕВА.

Од овог старог пријатеља Змајевог, добијамо ово писмо, које у целости саопштавамо

Будимпешта, 2. јуна.

Уредништву „Заставе.“

Дубоко потресен тужном вешћу о смрти нашег песничког великана а свога старог пријатеља ја с целим народом српским тугујем над ненакнадним губитком, који смо претрпели смрћу велике поетске душе, која беше инкарнација и дестилисани израз песничког генија народног. За Његушем, Бранком и Јакшићем ето нам из старе славне песничке гарде оде сад и Змај! Ма колико да смо већ поодавна стрепили за његов живот, ма колико да смо с тешким срцем слутили катастрофу, ипак нас је до дна душе потресао и поразио црни глас: Свршено је, пукла је последња жица Змајеве лире, песнички геније Змајев последњи пут је издахнуо и — издахнуо! Око самртничког одра Змајева стоји данас с неизмерној тузи потрешен цео српски народ од старца до најмлађег детета и одаје последњу пошту сенци свога уснулог најмилијег борца, који га је кроз пуних педесет година веселио, соколио, тешио, с њиме певао и плакао; као индивидуални тип најнежније психичке конструкције он је као нико други, умео да ослушкује и да разуме и најинтимније отуцаје срца народног, могао је јаче и интензивније но ма ко други да осети сваку вибрацију бола народног, могао је јаче но други да осети и све перипетије мучне борбе животне и све је то прошло кроз душу његову, прерађено и префињено у творници песничког ума његовог и отуда се раскошно разлило и разасуло у народ као ремек песничке продукције. И зато што је то тако било, зато је народ уживао у своме великом песнику, а сам песник као сваки прави појета баш због те своје нежне психичке природе није могао никад бити сретан у овој долини суза, он је срећом свога живота морао да откупи свој Богом дани песнички дар, да откупи светлу и узориту улогу која му беше судбом намењена у културном животу и покрету тога вековног путника, што се зове народ српски. И у тој својој сетној а узвишеној улози, у којој је морао више пута кроз сузе да се смеје, песник је ипак налазио снаге и утехе у своме вазда свежем и живом песничком стварању, у својим песмама, које му кажу:

„Ми варамо тебе сиротана,
Да ти срце не пукне од рана;“

па му онда даље веле: »Устај, живи, бори се, не клони!« И он их је слушао, он је устао, он се борио, он није клонуо у служби народу и његовим идеалима! И песме су његове »варале га верно,« као што је од њих тражио; несретан као човек он беше сретан као песник, јер је могао својим болима, тежњама и надама да дâ одушке и образа пунијег, лепшег и снажнијег, но ма ко други. Но у самој ствари његове га песме нису варале као што је он то назвао у песничкој скромности, јер у њима не беше ништа натегнуто ни извештачено, међу њима не беше песничких талми — продуката, него су оне струјиле и истицале из кристалнога врела његове кроз песничке душе. У једном смислу само његове су га песме варале, доиста варале, а то је кад су му казале:

„Ми смо никле у колевци с тобом,
„А над твојим нестаће нас гробом,“

Оне су никле с њим у колевци, али да ће их нестати над његовим гробом, ту су га доиста превариле! Његове ће песме над његовим гробом тек затреперити и сијнути у пуноме блеску своме зажуборити у пуној заносној мелодији својој, јер сад, кад смо га изгубили, уметићемо тек како ваља да оценимо и схватимо, шта нам је он био и какво нам је драгоцено благо у наслеђе оставио. И то ће се благо предавати с колена на колено и музика његових стихова заносеће потсње нараштаје и чинити част епоси, у којој су они поникли и позни ће потомци завидети нама, што смо били савременици Змајеви, завидеће нам онда, кад буду као и ми сада клицали: Слава Змају, слава неумрлом песнику и борцу!

* * *

ТУГА И БОЛ

над гробом Змаја-песника нашег ЧИКА-ЈОВЕ

умрлог 1. јуна 1904. године.

И ти нам умре,
И тебе неста,
И твоја песма
Певати преста;
Догори свећа.
Светло горећа,
Зар дође доба
Поћи у гроба!

Српског Омира,
Умукну Лира,
Заносној песми
Стиша се глас;
Наш чика Јова,
Покоју оде,
У тузи за њим
Остави нас!

Умуче славуј,
Време му дође,
Да песми љупкој
Изиђе крај;
Ој Змају Јово,
О Божја душо,
Ти оде небу
У светли рај!

Тамо у небу,
Нађићеш Симу,
Бранка, Новака,
Љубу, Јакшића;
Наћи ћеш многе,
Другове твоје,
Нађићеш Илића
И Милетића!

Љуба те твоја,
Са децом срела,
С твоји земаљски
Ђулићи мили;
Који су теби,
На овом свету,
Живот, утеха,
Тве благо били!

Ти си пролето,
По српском свету,
Као пчелица
По шарном цвету;
Лекар си био,
Душе и тела,
Врхиоц светих
Божијих дела!

Песмом си видо,
Туге и боле,
Многом си песмом
Леп наук дао;
Леком си видо,
Болаиа Света,
Да неби млађан,
У гроба пао.

Два светла својства,
У теби била,
Она ти дала
Змајева крила;
Отуд Змај Јова,
Постао био,
Сваком услужан,
И драг и мио.

Вечан ти спомен,
И лака земља,
У којој тихи
Почивај сан;
Раја ти душа,
Житељка била,
У роду твоме
Остајеш Знан.

Манастир Темски, 1904. год.

Симеон Болманац,
игуман.

О „Боже!“

У броју 22. од 1904. листа „Parlamentär“-а изишла је у немачком преводу, песма чика Јовина „Боже“, која је штампана у Божићном броју лањске „Заставе“. У примедби наводи »Parlamentär« да је та песма изишла услед полемике између „Браника“ и „Заставе“ и да су је многи листови прештампали. Ми доносимо ту песму Змајовину у немачком преводу, јер је она доиста врло лепо и са пуно духа преведена:

O GOTT!

Von Dr. Jovan Jovanović-Zmaj.
Uebersetzt für den „Parlamentär“
von Milena Miladinović in Ruma (Syrmien).

Warum, o Gott, erschufft du nicht die Jugend,
Nicht jedes Menschenkind
Voll reinster Tugend,
Daß über alles sie die Liebe setzten,
Um sich zu opfern bis zu jener Stunde,
Der allerletzten,
Das rasch den Jammer sie zu lindern eilen,
Und wo vom Weh gedrückt die Hoffnung sinket,
Sie stärkend weilen,
Daß gern sie ihren Nächsten glücklich loben,
Und jenen lieben, den sie aus der Tiefe
Emporgehoben,
Das männlich sie im Zürnen und Verzeihen,
Daß mutig sie ihr schweres Kreuz ertragen,
Und nicht verzagen!
Warum, o Gott, schufft du nicht solche Menschen
Dahier und dort — am ganzen Weltall,
Allüberall!
Wie stark an Tugend würden wir da werden —
Und wenn nicht dies,
Baruw sind sie es nicht, nicht alle Serben!
Warum kannst du denn nicht dies Glück erreichen,
Mein liebes Dörflein klein,
Und jenen gleichen! —
Wo eilt mein Sehnen hin, das hohe, hehre,
Der kleinste Wunsch, er ist:
Wen ich doch derart wäre!

Мала игра.

Приповетка И. Н. Потапенка.

(Наставак) 1)

Право на две врсте од њих, почињао је салаш, који састављаху двадесетину колеба са шареним крововима. Колебе су биле размештене на редовном растојању једна од друге, а простор међу њима био је заузет омањим баштама. Салаш је изгледао као непрекидна шума, у сред које су тамо и амо биле насађене кућице.

— Ово је вишњеви салаш!“ објашњавао је кочијаш.

„Аха, то је та „вишњева баштица“, која се тако често спомињаше у „украјинским песмама!“ помислио је путник.

За салашем почињала се широка башта, која се тудекар спуштала у широку средu, а за тим се пружала на равницу и дугачком зеленом пантљиком чак тамо негде у дубину степску, но за тим се враћала широком дугом и промицала к селу, које се простираше у лево на обали баре. Све село се видело са поширокoм улицом, са белом црквом, која га је заличавала на узвишеном брежуљку, са гробљем позади ове, са рогозним засеоком старога стражара, који су настављале риболовне барке, па се видело чак како је старац над самом водом развлачио миниатурно згариште у заштиту од комараца, и како су већ пруштале суве гране; са крчмом од камена без таванице, са двокатном спахијском кућом, присаједињеном к башти, са читавим редом ветрењих млинова разметених подалеко од села. — Ето, то је Обридловка наша! са изразом поноса примети Петро, показујући камџијом на село.

Али сама Обридловка чинила је само крајичак слике. Урешена са две стране узвишеним пустим обалама, које блистаху својом иловачом при светлости сунчаној која се гасила, бара на једанпут као да се разли по широком пространству, небројеном множином уских вијугавих речица, које се преплетаху, упадну једна у другу и одилажаху далеко за хоризонат, орошене густим роговом, из којега су се помаљале старе врбе са гомилом зелених острваца. Све ово било је заливено прозрачно ружичастим зрацима вечерњега сунца и по сред једноликих, жутих и равних, као сто, степа, рађао се упечак оазе, каква се само у скаскама прича. Када је од свега овога зеленила и влаго залахорила свежина и здрава хладовина, путник је уздахнуо пуним грудима, оживи, и стаде готово љупко гледати на свога туђавог кочијаша.

— Прекрасан крај, диван део природе допао је моме пријатељу Петру Алексијевићу Обридлову! гласно изговори путник.

— Јест, велики је господин Петро Алексијевић! потврди кочијаш.

— Како? Зар је он велики?

— Па зар није? Ја мислим да је велики господин, кад има три хиљаде десетина земље; има млин за фино брашно, некакав млин с паром; има пет хиљада оваца, читавуergелу коња, и још пуно којечега! Ја мислим — то је велик господин.

— Хм!... Ето, тако! А ја, морам признати, нисам ни знао да је он тако богат! Но, а жена његова, каква је? а?

— Жена његова такође .. велика!

— Је ли лепа?

— Дивна! Лепотица! Где одрасте тако женскиње Бог ће га знати! Велика госпођа!

У том уђоше и у село. Кљусе, видевши да се приближује кући, убрза кас; и захваљујући томе улазак путника у Обридловку, није изгледао онако жалостан, какав је било могућно очекивати.

(Наставиће се.)

✝

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Како нам није било могуће изразити лично своју захвалност свима онима, који су учествовали при спроводу и укопу милог нам и нигде незаборављеног сина, брата, шурака и ујака

Ђуре Врбашког

учитеља V. и VI р. месне срп. правосл. основне школе, који се после дужег и тешког боловања, 5. јуна 1904 г. у својој 27 години у вечност преселио, то ево путем јавности нека је изречена најтоплија благодарност свима а понаособ: Пречасном Г. проти Јовану Бороти, часној г. г. Јовану Степановом, Ивану Јелчићу и Ђури Коњовићу пароху молском који је такођер учествовао при опелу.

Г. Кости Малеташком учитељу туринском, који се са покојником у црк. порти дирљивим речима опростио. Г. Кости Дражићу месном учитељу, који се у име месног учитељског збора и Влади Велимировом, који се у име месне срп. земљорадничке задруге чији је и покојник члан био на гробу са покојником опростише.

Гђци Марији Соколовићевој, која је круну носила, г. г. Паји Бошњаковићу учитељу туринском, и Бранку Суботићком трговачком помоћнику, који су поред круне ишли. Г. г. Душану Стојшићу члану високог школског савета и учитељу сенћанском, Младену Белићу и Мити Васићу учитељима врањевачким, Јовану Медурићу учитељу туринском, Сави Лудајићу учитељу молском, Душану Гуцуњи и Пери Томићу учитељима феудварским; свима члановима месног срп. учитељског збора, месном срп. црк. певачком друштву, чији је и покојник члан био; члановима месног срп. певачког занатлијског друштва, чији је покојник бесплатан коровођа био, који му и скупоцен венац на сандук положише; месном католичком свештенству; члановима среског котарског суда; члановима солгабирова; славном поглаварству месне полит. општине као и учитељском збору месне грађанске школе.

Хвала свима и свакоме у опште, који указаше последњу пошту нашем милом и непрежаљеном Ђури, те га до вечне куће испратише, а нама у неколико тугу ублажише.

У Ст. Бечеју 10. јуна 1904. год.

Ожалошћени:

Стеван и Александра Врбашки
родитељи.

Жарко ц. кр. потпоручик брат. **Васа Николић** шурак.

Вукосава удата Николић
сестра.

Милица и Љубица
нећаке.

584

НАРОДНА НИВАРА

Нови Сад, Ћурчијска улица број 23.

је за ИЗДАВАЊЕ оним особама, који имају *право за точење (лиценцију)*. Ув ростовницу имаде 4 собе за путнике и башту, стан са две собе. Кућа се може употребити и за трговину а евентуално је и за *продају из слободне руке.* — Упитати ради ближа извешћа власника

Ђуру Танкосића
гостионичара

538 1—3 Нови Сад. Ћурчијска улица бр. 23.

НАМЕШТАЈЕ,

писаће столове, ормане за књиге, етажере, у свима стиловима држи увек на стоваришту и израђује по предложеним цртежима најјефтиније све у столарску струку спадајуће ствари

Јован Дудик, столар
Budapest, VII., Rózsa utcza 34.

Илустроване ценовнике уз 60 пот. у маркама разашиље франко. 447 21—

ТАМБУРАШИМА У ПАЖЊУ!

Тражи се једно добро

тамбурашко друштво

од 8—10 особа за добро место, где је свако вече на окупу до 200 особа. Концертовати могли би 2 месеца. Оферте молим да се адресирају на

Cofetaria Wladimir
Braila
527 2—6 **Romania.**

Стечај.

Расписује се из стипендијске задужбине **Васе Јагазовића** и жене му **Саранфиле** стечај на **једно** евент. **два** стипендијска места са годишњом стипендијом од 600 круна, једно место за слушаоце трговачке а друго за ученике обртничке струке.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у коме ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи оснивачевој сваки од питомаца мора бити Србин православне вере а из земље под светом круном Стевановом, изузимајући једино децу покојникова сестрића, Исидора Радмановића.

Стипендисте морају своје науке слушати на каквом школском заводу у Угарској, која одреди „Матица Српска“.

Првенство при избору имају деца Исидора Радмановића, сестрића завештачева; за тим деца његова кума Дамјана Јевића, пароха у Јамини, његова кума Стевана Влајковића у Гуњи, ако се искажу, да су сиромашни и за науку способни

За стипендисте, осим оних, који на то имају првенство, могу се изабрати и други, у том случају, ако они, који имају првенство, не исцрпу установљене стипендије.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Свака питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до **21. јула** (3. августа) о. г.

Молбе које стигну после истеклог стечаја, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду, 27. маја (9. јуна) 1094.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 542 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на једно место из стипендијске задужбине **Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић из Сенте**, за ученике горње реалке с годишњом пристојбом од 1200 К., или за слушаоца економске велике школе с годишњом пристојбом од 1600 К.

Молби ваља приложити: 1.) крштено писмо; 2.) школска сведочанства од последње две године; 3.) сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 4.) лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама; 5.) службено уверење о евент сродству са завештачима. Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

Првенство на ту стипендију имају крвни сродници завештача Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић, затим ученици родом из Сенте и најпосле само још ученици-становници бившег крунског дистрикта бачког.

Питомац који добије стипендију за горњу реалку, мора се лично и потписом својих родитеља или њихових заменика обвезати, да ће после апсолвирања горње реалке, изучити економску велику школу, било у отаџбини било у иноземству. Ради изучавања у иноземству, мора имати дозволу високог угарског краљ. министарства просвете и црквених послова.

Изабрани питомац добијаће стипендијску пристојбу у једнаким месечним оброцима на десет месеци унапред на признаницу с потврдом школске власти, из благајнице српске црквено-школске општине (задужбине Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујић) у Сенти. Сведоџбе пак има питомац редовно слати Матици Српској у Нови Сад.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбенице које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 27. маја (9. јуна) 1904. године.

Председник Матице Српске:
А Хаџић с. р.

Др. Милан Савић с. р.
секретар. 543 1—3

Стечај.

Из стипендијске задужбине **Симе Ђорђевића** расписује се стечај **на једно** стипендијско место.

Стипендија износи годишње 1200 К за слушаоце политехнике; 1000 К за ученике горње реалке; и 800 К за ученике ниже реалке.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи завештачевој првенство на стипендију имају ученици родом из Мола; свакако се од молиоца захтева одличан успех у наукама.

Питомци ове закладе морају слушати науке на реалним или вишим техничким школама у Угарској.

По свршетку техничких наука моћи ће сваки питомац, који своје науке с похвалним успехом сврши, још једну годину дана уживати своју стипендију на ту сврху да се може спремити за практичан живот.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“ у Новом Саду, 27. маја (9 јуна) 1904.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић, с. р.

Др. Милан Савић, с. р.
секретар. 541 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на **једно** упражњено стипендијско место из задужбине **Нестора Димитријевића** с годишњом пристојбом од 400 К за ученике ниже евент. горње гимназије.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да се наведе и то, колико деце имају молиочеви родитељи; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи оснивачевој имају првенство на ту стипендију синови и потомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници завештачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из Великог Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новом Саду, 27. маја (9. јуна) 1904.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић, с. р.

Др. Милан Савић, с. р.
секретар. 540 1 3

Стечај.

Расписује се стечај на **једно** место из стипендијске закладе **Софије Паскићке**.

Стипендија износи 600 К. за ученика или ученицу ма које струке науке или уметности.

По вољи завештатељкиној могу стипендију уживати **само и једино** Срби или Српкиње православне вере, родом из Новог Сада, Осека или Вуковара.

Молби, у којој ваља **струку** јасно истаћи, треба прикључити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви; 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које стигну после истеклог стечаја, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду, 27. маја (9. јуна) 1904.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић, с. р.

Др. Милан Савић, с. р.
секретар: 539 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на **једно** место из стипендијске задужбине **Гавре Романовића** за слушаоца економских, занатлијских или трговачких школа с год. пристојбом од 800 К.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи завештачевој имају првенство на стипендију, при једнакој способности, ученици родом из Вуковара.

Питомци ове закладе морају слушати своје науке у школама у Угарској, а школске заводе у страним земљама моћи ће полазити само с дозволом високог краљ. угар. министарства просвете и црквених послова.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока, неће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 27. маја (9. јуна) 1904. године.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић, с. р.

Др Милан Савић, с. р.
секретар. 545 1—3

Стечај.

Расписује се стечај на **једно** место из стипендијске задужбине **Петра Костића**.

Стипендија износи: за ученике основних школа 400 К; за ученике ниже гимназије 500 К; за ученике горње гимназије и богословије 600 К; а за слушаоце правних, медицинских или филозофских наука 800 круна годишње.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају родитељи молиочеви; и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи завештачевој и наредби министарској, морају Костићеви питомци слушати науке и то: основне школе и први гимназијски разред у Винковцима, остале гимназијске разреде у Сегедину, правне и филозофске науке у Пожуну, а медицинске по потреби изузетно у Бечу.

Стипендије могу уживати **само** ученици родом из Срема, од којих при једнакој одличној квалификацији, имају првенство ученици родом из Черевића

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овом стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 27. маја (9. јуна) 1904. године.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

Др Милан Савић, с. р.
секретар. 544 1—3

ТРАЖИ СЕ УГОСТИТЕЉ СРБИН!

Данило Стојадиновић у Чуругу издаје гостионицу под рачун. Иста је пре била својина г. Тодора Каленића и налази се на најживљем месту до општинскога плаца (средина места) у главној црквеној улици. У њој је смештена и овдашња читаоница „Коло“. Остављена је са ацетилином.

Промет је врло добар. Поближи обавештаји код издаваоца. 533 1—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.